

Tre generationer på Odgård i Lyngs sogn

AF ESSEN GRAUGAARD

Gården Odgård i Lyngs sogn, der nu er delt i flere mindre gårde, tilhørte indtil 1832 slægten Odgaard. Men de dårlige tider for landbruget, delvis på grund af statsbankerotten, og hustruens død i en ung alder tvang i 1832 ejeren, Christen Christensen Odgaard, til at mageskifte Odgård med den mindre gård Gravgård, der ligger et par kilometer længere øst på ved Skibsted Fjord. Derved kom Odgård i Graugaard-slægtens eje og det skulle den forblive i tre generationer, knap 70 år.

Den nye ejer, Søren Jensen Graugaard, var født den 18. januar 1802 på Grav gård. Hans forældre var gårdejer Jens Jensen Graugaard til Gravgård og Ane Jensdatter, hvis ene sæt oldeforældre var Øllegaard Budde og hendes i bondestand fødte mand Christen Christensen, der blev ejer af Øster Hindsels. Nævnte Jens Jensen Graugaard var søn af denne slægts først kendte mand, også med navnet Jens Jensen, der var født i 1709 og som var fæster på Gravgård. Søren Graugaard havde overtaget Gravgård efter faderen, der døde i 1830. Han var blevet gift med Inger Povlsdatter Nørgaard, født 15. oktober 1796 i Nørgård i Helligsø, som hendes forældre, Povl Lavrsen Nørgaard og Karen Thøgersdatter havde købt i 1787. I 1832 overtog dette ægtepar altså Odgård. Det var en stor gård, over 100 td. land ifølge nevøen Ole Thøgersen. Desuden hørte der et teglværk til gården, men de store forhold passede Søren Graugaard godt. Han kunne nemlig lide at planlægge arbejdet og så ellers lade andre udføre det, og det gik godt på denne måde. Samtidig drev han en del handel, bl. a. med kreaturer, og han blev en velhavende mand, og dermed også en anset mand. Denne anseelse forsvandt dog igen, da det økonomisk gik ned ad bakke for Søren Graugaard. Det skyldtes bl. a., at han kom til skade og de sidste år af sit liv gik han ved hjælp af krykker. Da han havde afstået Odgård til sønnen, flyttede han og hustruen over på Søndergård, der dengang fungerede som aftægtsgård for Odgård. Her døde Søren Jensen Graugaard. Ligeledes døde også Inger Povlsdatter Nørgaard her den 13. juni 1868. Deres voksne børn var:

1. Ane Cathrine Sørensen Graugaard, f. 21. maj 1829 i Gravgård, gift med gårdejer Jens Kristian Knudsen af Ørum.
2. Ane Kirstine Sørensen Graugaard, f. 12. juli 1830 i Gravgård, gift med gårdejer Anton Møller af Kallerup.
3. Mette Sørensen Graugaard, født 24. juni 1831 på Gravgård, død 19 år gammel i Odgård den 9. juli 1850 af hjernebetændelse.
4. Kirsten Sørensen Graugaard, født 31. maj 1832 på Odgård, gift med gårdejer Jens Kristian Knudsen af Ørum efter søsterens død.
5. Zidsel Sørensen Graugaard, f. 6. oktober 1833 på Odgård, gift med gårdejer Kristian Møller af Faddersbøl.
6. Jens Sørensen Graugaard, se flg. afsnit.

7. Jens Kristian Sørensen Graugaard, f. 11. august 1836 på Odgård, gift med Else Josefsdatter. De drev en lille gård der var udstykket fra Søndergård.
8. Povl Sørensen Graugaard, født 20. december 1840 på Odgård, gift med Anna Magdalena Evald. Han var først urmager, købte siden en gård i Skadbjerg ved Vestervig som han senere afstod til en søn. Ved sin død var han handelsagent. I 1881 var han opstillet som rigsdagskandidat, men tabte til proprietær Carstensen, Vejlegård. Han skrev mange landbrugsfaglige og politiske artikler i aviserne. Død den 26. april 1910.

Anden generation af slægten på Odgård blev Jens Sørensen Graugaard, der var født på Odgård den 29. november 1834. Han ægtede Ane Andersen, født 30. oktober 1835 i Skyum som datter af Anders Christian Madsen. Hendes bror, konsul Niels Christian Andersen, var en af Thistedes rigeste mænd på grund af omfattende købmandsvirksomhed. Han var gift med en søster til digteren J. P. Jacobsen. Ane Andersen havde ikke giftet sig med en helt almindelig bonde. Foruden gården drev han også teglværket videre, og det førte ofte til at han måtte føre retssager for at få sine penge hjem fra de mindre betalingsvillige kunder. Men i stedet for at få en sagfører til at føre sine sager, førte han selv sine sager ved retterne, han der var uden juridisk uddannelse. Dog havde han en samling af lovbøger og juridiske håndbøger, som endnu er bevaret i slægten. Denne vinkelskriver irriterede bl. a. herredsfogederne i Vestervig meget, og her tabte han oftest sine sager. Jens Graugaard appellerede blot sagen til overretten i Viborg og her vandt han næsten alle sine sager! At han til tider brugte sine juridiske evner til at påføre naboer og uvenner mere eller mindre berettigede processer, er en anden sag. At han var en slagfærdig herre kan bl. a. ses af, at han, da herredsfogeden i Vestervig engang havde arresteret ham, indrykkede en annonce i avisen lydende: ”Fra dags dato og indtil videre er min adresse Vestervig Arresthus nr. 8”, Jens Graugaard, Odgård”. Som faderen flyttede også Jens Graugaard og Ane Andersen over i Søndergård på aftægt, medens 3. generation drev Odgård videre. At han var i aktivitet til sin død, ses af, at han havde forpagtet teglværket ved sin død. Den 26. februar 1898 faldt han død om på vejen til Lyngs station. Hustruen var død flere år i forvejen. Deres voksne børn var:

1. Andrea Jesine Sørensen Graugaard, se flg. afsnit.
2. Søren Sørensen Graugaard, født 15. maj 1869 på Odgård, omkring århundredskiftet emigrerede han til U. S. A. som 300.000 andre danskere gjorde i tiden op til 1. verdenskrig. Han blev farmer i Wisconsin og ægtede en svensk dame.
3. Andreas Sørensen Graugaard, født på Odgård den 5. juni 1870, forlod vist også egnen omkring århundredskiftet, men hvorhen ved jeg ikke.

Andrea Jensine Sørensen Graugaard og hendes mand blev tredje og sidste generation af denne slægt på Odgård. Hun fødtes 7. november 1866 på Odgård. Som ung boede hun hos onkelen, konsul N. C. Andersen i Thisted, hvor hun gik i skole.

Senere var hun privatlærer på Troelstrup Østergård og derefter lærer på en skole nær Randlev Hedegård ved Horsens, og her traf hun sin mand, Niels Sejersens. Han, der var ældste søn af gårdejer Sejer Nielsen til Randlev Hedegård og Ane Jensdatter, var født 14. maj 1855. Niels Sejersens var uddannet på Landbohøjskolen og havde bl. a. lært mejeribrug der. Da han ægtede Andrea, overtog han forpagtningen af Odgård, som han købte af svigerfaderen omkring 1890. Han fik gårdens jorder drænet og oprettede et mejeri på gården. I 1891 arbejdede Andrea's fætter Poul Evald Graugaard, søn af ovennævnte Poul Sørensen Graugaard, på Odgård som mejerist. Også teglværket holdt Niels Sejersens igang ved hjælp af fremmed arbejdskraft. Men Niels Sejersens må være blevet træt af landbruget, for i 1894 forlod han og Andrea Graugaard Odgård og boede en kort tid i "Krumsted" i Hvidbjerg, før de rejste videre til Horsens. Her blev Niels Sejersens parthaver i en maskinfabrikation, og at han må have tjent godt derved, viser sig bl. a. ved, at han hvert år fik bygget en ny skonnert til sig selv som han bl. a. brugte til deltagelse i diverse havkapsejladser. Også i de berømte Kielersejladser var han med flere gange. Han og Andrea døde begge i Horsens. Deres børn:

1. Jens Thorvald Graugaard Sejersens, f. 21. september 1886 på Odgård.
2. Anna Agnete Graugaard Sejersens, f. 5. juni 1888 på Odgård.
3. Sejer Nielsen Sejersens, f. 6. juli 1889 på Odgård, emigrerede til U. S. A.

4. Eigil Regnar Skjold Sejersens, f. 20. marts 1891 på Odgård, emigrerede til U. S. A. og arbejdede bl. a. en tid hos onkelen Søren Sørensen Graugaard i Wisconsin før han vendte hjem igen.
5. Ejvind Inggjald Sejersens, f. 22. juli 1892 på Odgård, emigrerede til U. S. A.
6. Herdis Rigmor Sejersens, født 19. januar 1894 på Odgård, emigrerede til U. S. A. og blev gift med plantageejer Ernst Ludwig Schultz i staten Tennessee.
7. Jens Peter Valdemar Sejersens, født i Horsens, emigrerede til U. S. A.
8. Kjartan Frede Sejersens, født i Horsens, emigrerede til U. S. A.
9. Leif Gunnar Sejersens, født i Horsens, emigrerede til U. S. A.

Dette var ganske kort historien om tre generationer af samme slægt på Odgård i sidste århundrede. Tre ejere af Odgård, der nok var thylandske bønder, men samtidig håber jeg at have vist, at de også var personligheder, et par af dem endda lidt ud over det sædvanlige, mennesker med nye ideer og måske nok lidt store tanker om sig selv, men denne selvbevidsthed var sikkert nødvendig for folk, hvis fædre og bedstefædre havde været fæstere under mere eller mindre behagelige godsejere, hvoraf de værste var de, der selv kom af bondestanden, mærke lidt nok!

KILDER:

1. Kirkebøger over Hvidbjerg-Lyngs og Vestervig sogne.
2. "Kortfattede Optegnelser", af Ole Thøgersens, Hurup 1917.
3. Privat korrespondance med fru Herdis Rigmor Schultz i Tennessee, USA.
4. Artiklen af N. Josephsen i "Hist. Årbog" 1973.
5. Artiklerne af J. Sloth-Odgaard i "Hist. Årbog" 1938-40.

(Kilde: Historisk Årbog for Thy, Mors og Vester Hanherred 1976, side 99-103).